

M.A Semester-4 Examination

510

Sanskrit (EA)

April-2024

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

પ્ર-1 નીચેનામાંથી ગમે તે બે શ્લોકોનો અનુવાદ તથા સમીક્ષા કરો. 14
Translate and review any two verses from the following.

- (1) વિજિતાસ્ત્રિદશા દૈત્યૈરિન્દ્રાદ્યાઃ શરણં યયુઃ ।
પિતામહં મહાભાગં હુતાશનપુરોગમાઃ ॥
- (2) પાતાલાનામધશ્ચાસ્તે વિષ્ણોર્યા તામસી તનુ ।
શેષાખ્યા યદ્ગુણાન્વક્તું ન શક્તા દૈત્યદાનવાઃ ॥
- (3) ન નૂનં કાર્તવીર્યસ્ય ગતિં યાસ્યન્તિ પાર્થિવાઃ
યજૈર્દાનૈસ્તપોભિર્વા પ્રશ્રયેણ શ્રુતેન ચ ।
- (4) ન સમર્થાઃ સુરાઃ સ્તોતું યમનન્યભવં પ્રભુમ્ ।
સ્વરૂપવર્ણનં તસ્ય કથં યોષિતકરિષ્યતિ ॥

પ્ર-2 વિષ્ણુપુરાણમાં નિરુપિત 'સમુદ્રમંથન પ્રસંગ' વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14
અથવા

ટૂંકનોંધ લખો.

Write a short note.

- (1) યથાતિચરિત
- (2) ત્રિશંકુની કથા.

પ્ર-3 નીચેનામાંથી ગમે તે બે આખ્યાનો પર નોંધ લખો. 14

- (1) પૃથુચરિત
- (2) સ્યમન્તકમણિપ્રસંગ
- (3) કાલિયદમનપ્રસંગ
- (4) પુરુરવાચરિત્ર.

પ્ર-4 વિષ્ણુપુરાણ અને ભાગવતપુરાણમાં આવતી કૃષ્ણની બાળલીલાઓ વચ્ચેની સામ્યતા વિસ્તારથી સમજાવો.

અથવા

4. પુરાણનાં લક્ષણો આપી વિષ્ણુપુરાણનું મૂલ્યાંકન કરો.

P.T.O

પ્ર-5

નીચેનામાંથી ગમે તે 14 પ્રશ્નોના જવાબ લખો

14.

- (1) કયા ઋષિના સાપને કારણે ઇન્દ્રનો બધો વૈભવ નષ્ટ થઈ જાય છે.
(દુર્વાસા, વસિષ્ઠ, વિશ્વામિત્ર)
- (2) ત્રણેય લોકને કયારેય ન છોડવાનું વરદાન દેવોને કોણ આપે છે.
(વિષ્ણુ, લક્ષ્મી, સરસ્વતી)
- (3) જમ્બૂદીપની વચ્ચેવચ્ચ કયો પર્વત આવેલો છે. (હિમાલય, મેરુ, નિષેધ)
- (4) ઋણ અદ્વૈતજ્ઞાન કોને આપે છે. (ભરત, નિદાધ, નલ)
- (5) પુરુરવા કયો વંશનો રાજા છે (સૂર્ય, ચંદ્ર, મૌર્ય)
- (6) ચંદ્ર અને તારાથી ઉત્પન્ન થયેલા પુત્રનું નામ શું ? (પુરુરવા, આયુ, બુધ)
- (7) કયા ઋષિના સાપને કારણે યયાતિ અકાળે વૃદ્ધત્વ પ્રાપ્ત કરે છે.
(બૃહસ્પતિ, શુક્રાચાર્ય, વસિષ્ઠ).
- (8) કૃષ્ણની બાળલીલાનો પ્રથમ પ્રસંગ કયો છે. (પૂતનાવધ, કંસવધ, કાલિયદમન)
- (9) સમુદ્રમંથન કરવાની સલાહ દેવતાઓને કોણ આપે છે.
- (10) પ્રહલાદનું ચરિત્ર કયા ગુણનો મહિમા બતાવે છે.
- (11) પાતાલલોકના સંખ્યા કેટલી છે.
- (12) વિષ્ણુપુરાણમાં કુલ કેટલા અંશ છે.
- (13) ૪ વર્ણથી શરૂ થતા પુરાણોની સંખ્યા કેટલી છે.
- (14) મન્વન્તર એટલે શું ?

0504E32 -3

M.A Semester-4 Examination

510

Sanskrit (EC)

April-2024

Candidate's Seat No : _____

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

પ્રશ્ન 01 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કારિકા સવિસ્તાર સમજાવો.

(14)

1. પ્રભવઃ સર્વભાવાનાં સતામિતિ વિનિશ્ચયઃ ।
સર્વ જનયતિ પ્રાણશ્વેતાંશૂન્પુરુષઃ પૃથક્ ॥
2. નિવૃત્તેઃ સર્વદુઃખાનામીશાનઃ પ્રભુરવ્યયઃ ।
અદ્વૈતઃ સર્વભાવાનાં દેવસ્તુર્યો વિભુઃ સ્મૃતઃ ॥
3. પ્રણવો હયપરં બ્રહ્મ પ્રણવશ્ચ પરઃ સ્મૃતઃ ।
અપૂર્વોઽનન્તરોઽબાહ્યો ઽનપરઃ પ્રણવોઽવ્યયઃ ॥
4. જીવાત્મનો અનન્યત્વમભેદેન પ્રશસ્યતે ।
નાનાત્વં નિન્દ્યતે યચ્ચ તદેવં હિ સમઞ્જસમ્ ॥

પ્રશ્ન 02 ગૌડપાદાચાર્યે નિરૂપેલ બ્રહ્મ-તત્ત્વનું વિવેચન કરો.

(14)

અથવા

ગૌડપાદકારિકાના ચાર પ્રકરણો વચ્ચેનો આંતરસંબંધ ચર્ચો.

પ્રશ્ન 03 ગૌડપાદાચાર્યનું તત્ત્વચિંતન આલેખો.

(14)

અથવા

આગમ પ્રકરણનું રસદર્શન કરો.

પ્રશ્ન 04 નોંધ લખો (ગમે તે બે)

(14)

1. અદ્વૈત-તત્ત્વ. 2. જીવાત્માની અવસ્થાઓ.
2. કાર્યકારણવાદ 3. અજ્ઞાતિવાદ

પ્રશ્ન 05 એક બે વાક્યોમાં જવાબ લખો. (ગમે તે સાત)

(14)

1. ગૌડપાદાચાર્યનો સમય જણાવો
2. તૈજસ એટલે શું?
3. અપરા વિદ્યા એટલે શું?
4. કારણ-કાર્યભાવ જણાવો.
5. અન્તઃપ્રજ્ઞ એટલે શું?
6. અદ્વૈત પરંપરાના આચાર્યો.
7. માયાની શક્તિઓ.
8. અદ્વૈત નિરૂપણ કરતી કોઈ એક શ્રુતિ.
9. ગૌડપાદકારિકાનું મંગલાચરણ
10. પ્રાજ્ઞનું લક્ષણ જણાવો.

P.T.O

પ્રશ્ન-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો અનુવાદ કરી સમજાવો.

1. તત્ર સામાન્યસ્યાસતો નિબન્ધનમ્ ,યથા નદીષુ પદ્મોત્પલાદીનિ ।
જલાશય માત્રોડપિ હંસાદયો, યત્ર તત્ર પર્વતેષુ સુવર્ણરત્નાદિકં ચ ॥
2. ચત્વારિ શૃંગાસ્ત્રયોડસ્ય પાદા દ્વૌ શીર્ષે સપ્તહસ્તોસોડસ્ય
ત્રિધા બદ્ધો વૃષભો શેરવીતિ મહા દેવો મત્યાનિવિવેશ ॥

14

પ્રશ્ન-2 આચાર્ય રાજશેખરનું જીવન સમય અને કવન જણાવો.

અથવા

પાંચાલી શૈલીને સોદાહરણ સમજાવો.

14

પ્રશ્ન-3 નીચેનામાંથી ગમે તે એકપર નોંધ લખો.

1. કાવ્યપુરુષોત્પત્તિ ની સમીક્ષા.
2. વૈદર્ભીશૈલીને સમજાવો.

14

પ્રશ્ન-4 કાવ્યપુરુષ અને સાહિત્યવિદ્યાવધૂનું વિવિધ જનપદોમાં ગમન સંબંધિત રીતિ,વૃત્તિ,પ્રવૃત્તિ સમજાવો.

અથવા

કવિસમયને કાવ્યમીમાંસાના આધારે સમજાવો.

14

પ્રશ્ન-5 નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોનાઉત્તર આપો.

1. કાવ્યમીમાંસામા કુલ કેટલા અધિકરણ છે.?
2. ઔઘ્માગ્ધીનું અપર નામ જણાવો.
3. સરસ્વતીએ કયા પર્વત પર તપશ્ચર્યા કરી?
4. યાયાવરીય કોણ છે.?
5. કાવ્યપુરુષનું શરીર શું છે?
6. કાવ્યપુરુષોત્પત્તિનો વૃતાન્ત કોણે કહ્યો.?
7. કાવ્યપુરુષના પ્રથમ અધ્યાયનું નામ શું છે.?
8. કાવ્યમીમાંસાના પ્રથમ અધિકરણને કયા નામથી ઓળખવામા આવે છે.?
9. રીતિના પ્રકાર કેટલા છે.?
10. કવિસમયના મુખ્ય પ્રકારો કેટલા છે કયા કયા?

14